Ο κανόνας δικαίου

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2026-2027

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ ΤΣΟΛΑΚΙΔΗΣ

Ο κανόνας Δικαίου

Διάταξη νόμου: Κάθε τμήμα γραπτού δικαίου, το οποίο έχει πλήρες νόημα

Αυτοτελής κανόνας: Κάθε διάταξη που ρυθμίζει ορισμένη έννομη σχέση ανεξάρτητα από άλλους κανόνες (λ.χ. ΑΚ 281, 904, 914)

Ατελείς διατάξεις: Δεν ρυθμίζουν αυτοτελώς, αλλά ισχύουν προς υποβοήθηση της ρύθμισης που προβλέπουν άλλοι κανόνες

Δομή του κανόνα δικαίου

Πραγματικό: Οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για να εφαρμοσθεί ο κανόνας

Έννομη συνέπεια: Τα –νομικά- αποτελέσματα που συνεπάγεται η εφαρμογή του κανόνα

Δομή του κανόνα δικαίου

914 ΑΚ: *Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια* έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.

904 εδ. 1 ΑΚ: *Όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία ή με ζημία άλλου* έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια.

281 ΑΚ: Η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται *αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος.*

127 ΑΚ: *Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του (ενήλικος)* είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία.

174 ΑΚ: *Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου, αν δεν συνάγεται κάτι άλλο,* είναι άκυρη.

Οι ατελείς διατάξεις

Νομοθετικοί ορισμοί→ ΑΚ 947, 330 εδ. 2 ΑΚ

Συμπληρωτικές διατάξεις: συμπληρώνουν άλλους κανόνες δικαίου→ 297, 298 ΑΚ

Παραπεμπτικές διατάξεις: Προβλέπουν πραγματικό και παραπέμπουν ως προς τις έννομες συνέπειες σε άλλες διατάξεις→ 68, 573, 1143, 1236 ΑΚ

Απαγορευτικοί, επιτακτικοί, επιτρεπτικοί κανόνες

Απαγορευτικοί κανόνες: επιβάλλουν παράλειψη ή αποχή από συμπεριφορά→ 106, 281 ΑΚ

Επιτακτικοί κανόνες: επιβάλλουν θετική συμπεριφορά→ 288, 904, 914 ΑΚ

Επιτρεπτικοί κανόνες: αναγνωρίζουν ορισμένη εξουσία ή επιτρέπουν ορισμένη ενέργεια→ 127, 1000 ΑΚ

Κανόνες αναγκαστικού και ενδοτικού δικαίου

Άρθρο 3 ΑΚ *«Η ιδιωτική βούληση δεν μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή κανόνων δημόσιας τάξης»*

Κανόνες **αναγκαστικού δικαίου** (ius cogens): κανόνες από τους οποίους δεν μπορεί να αποκλίνει η ιδιωτική βούληση→ 1033, 409, 679 ΑΚ

Κανόνες **ενδοτικού δικαίου** (ius dispositivum): ισχύουν εφόσον τα συμβαλλόμενα μέρη δεν ορίσουν διαφορετικά→ 222, 651, 694 ΑΚ

Ερμηνευτικοί κανόνες, νόμιμα τεκμήρια, πλάσματα δικαίου

Ερμηνευτικοί κανόνες: Ερμηνεύουν το περιεχόμενο μιας σύμβασης, εφόσον δεν μπορεί να διαπιστωθεί δια της ερμηνείας→ 195, 958 ΑΚ

Κανόνες που θεσπίζουν τεκμήρια: από ένα αποδεδειγμένο γεγονός, συνάγουν ένα άλλο, ώστε αυτό να μη χρειάζεται να αποδειχθεί→ 1439, 541 ΑΚ

Πλάσματα δικαίου: Εξομοιώνεται «πλασματικά» μία κατάσταση με μία άλλη, ως προς τις έννομες συνέπειες→ 36, 114, 947 ΑΚ

Συρροή κανόνων δικαίου

Έννοια: Το ίδιο πραγματικό περιστατικό, υπάγεται στο πραγματικό περισσότερων κανόνων δικαίου

Σωρευτική συρροή: εφαρμόζονται όλοι οι κανόνες και επέρχονται οι συνέπειες καθενός από αυτούς→ λ.χ. υπαίτια καταστροφή του μισθίου

Διαζευκτική συρροή: Το πρόσωπο επιλέγει ποιος από τους κανόνες θα εφαρμοσθεί→ ελαττώματα στην πώληση-μίσθωση- έργο

Αποκλειστική συρροή: ένας μόνο κανόνας θα εφαρμοσθεί [σχέση ειδικού προς γενικό]

Σύγκρουση κανόνων δικαίου

Έννοια: Περισσότεροι κανόνες δικαίου βρίσκονται σε αντίφαση (αντινομία) γιατί με το ίδιο πραγματικό συνδέουν ασυμβίβαστες μεταξύ τους έννομες συνέπειες

Lex superior derogat legi inferiori

Lex posterior derogat legi priori

Lex specialis derogat legi generali [ΑΚ 330-499, ΑΚ 63, 109]

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ!